

Lanceloet en het hert met de witte voet

<https://stablediffusionweb.com/>

Lanceloet en het hert met de witte voet

Teksteditie: W.J.A. Jonckbloet, Maartje Draak & Bas Jongenelen
Vertaling: Bas Jongenelen

Tilburg 2024

Deze uitgave mag zonder commerciële doeleinden vrijelijk verspreid worden, bijv. in het onderwijs. Deze uitgave bestaat uit 24 pagina's A4 (titelpagina's, inleiding en teksteditie + vertaling), en daar mag niets aan veranderd worden. Dus schroom als docent niet om deze tekst voor te lezen en om de leerlingen, studenten of cursisten mee te laten lezen. Print deze bladen of stel ze als pdf beschikbaar. Dit geldt voor ieder type onderwijs of nascholing, PO, VO, MBO, HBO, HOVO, ASO, universiteit – het maakt niet uit. Ben je een leerling, student of cursist en heb je deze uitgave van je docent gekregen, dan mag je hem zelf ook weer verspreiden, bijv. thuis (lees hem voor aan je familie), op de sportclub of bij de muziekvereniging.

APA (7)-verwijzing:

Jonckbloet, W.J.A., Draak, M. & Jongenelen, B. (Eds.). (2024). *Lanceloet en het hert met de witte voet* (vert. Bas Jongenelen). Uitgeverij Geroosterde Hond.

Inleiding

De ridderroman die we nu kennen als *Lanceloet en het hert met de witte voet* had oorspronkelijk helemaal geen titel. Het werd ook niet eens als een losse roman gezien, het was een soort hoofdstuk naast negen andere verhalen rondom koning Arthur en de ridders van de ronde tafel. Deze verzameling heet de *Lancelot-compilatie* en wordt bewaard in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Het nummer waaronder het bewaard wordt is KW 129 A 10. Het is een dik boek en helemaal met de hand geschreven – in de Middeleeuwen was de boekdrukkunst nog niet uitgevonden. Het is overigens het tweede deel, er moet dus ook een eerste deel zijn geweest, maar dat is helaas verloren gegaan. Niemand weet welke Arthurverhalen daar ingestaan hebben.

De verhalen in de *Lancelot-compilatie* zijn los te lezen, maar de verzamelaar die ze bij elkaar heeft gebracht heeft gezorgd voor tekstjes die de verhalen aan elkaar koppelen. Waarschijnlijk was die verzamelaar de dichter Lodewijk van Velthem. In de tekst hieronder zijn deze tekstjes in cursief opgenomen – ze horen dus eigenlijk niet bij het verhaal zelf. Maar een titelloos verhaal is een beetje lastig om naar te verwijzen, vandaar dat men in de 19^e eeuw er de naam *Lanceloet en het hert met de witte voet* aan gegeven heeft.

In de Middeleeuwen waren verhalen over koning Arthur heel populair, niet alleen in Nederland, maar ook in de rest van Europa. Arthur-verhalen werden ook vaak vertaald, maar of dat ook het geval was met *Lanceloet en het hert met de witte voet*, is onzeker. Er is een Frans verhaal over ridder Tyolet die ook bij een hert zijn voet eraf hakt om als trofee bij een jonkvrouw te brengen. Toch zijn er genoeg verschillen om te concluderen dat beide verhalen niet direct met elkaar in verband gebracht kunnen worden. Waarschijnlijk is er wel een ouder verhaal geweest waar het Franse Tyolet-verhaal en het Nederlandse *Witte voet*-verhaal van afgeleid zijn. Het zou leuk zijn als dat verhaal ooit nog eens gevonden zou worden, maar die kans is echt heel erg klein.

De tekst van *Lanceloet en het hert met de witte voet* in de *Lancelot-compilatie* dateert van 1320-1330, maar het verhaal is ouder. Misschien is het verhaal wel oorspronkelijk geschreven omstreeks het jaar 1200, maar wie het geschreven heeft, is volstrekt onbekend. *Lanceloet en het hert met de witte voet* leest als een soort computerspel, waarin de hoofdpersoon diverse opdrachten moet uitvoeren om uiteindelijk het avontuur tot een goed einde te brengen. Aangezien er in de Middeleeuwen geen computerspellen waren, moest deze verhaalstructuur (die ‘queeste’ genoemd wordt) opgeschreven worden als een roman. Als je je tijdens het lezen verbeeldt hoe het verhaal eruit zou zien als computerspel, dan is het ineens niet meer een Middeleeuws ridderverhaal, maar een modern spel dat zich afspeelt in de Middeleeuwen. Overigens zijn heel veel verhalen (of het nou romans zijn, of films of series) gemaakt als een queeste. Let maar eens op hoe vaak een hoofdpersonage erop uit moet om een probleem op te lossen. *Finding Nemo* is een queeste, *Frozen* is een queeste, alle Spiderman-films zijn queestes, alle James Bond-films – kortom: wie een spannend verhaal wil vertellen, maakt er een queeste van.

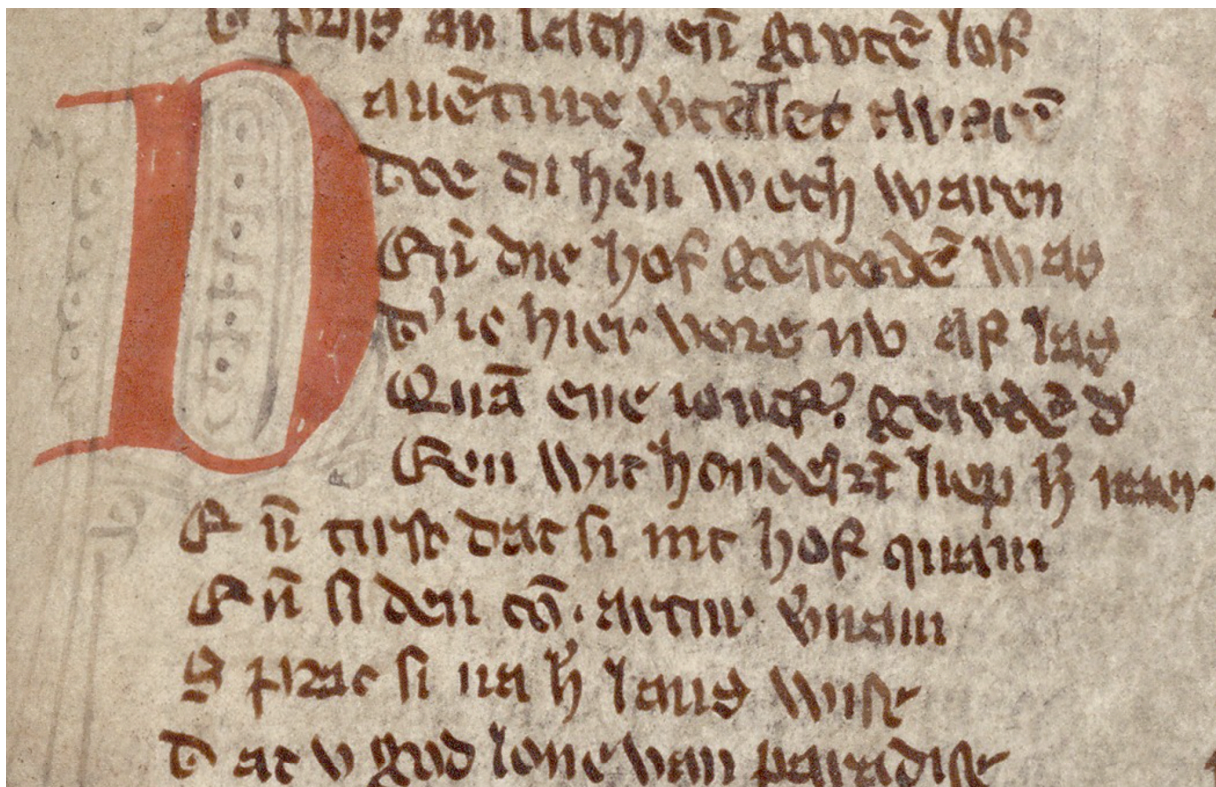
Het was in de Middeleeuwen niet gebruikelijk om zelf een boek te lezen, met een boekje in een hoekje kwam niet voor. Lezen was iets wat je samen deed. Lezen was in de Middeleeuwen altijd voorlezen. Lang niet iedereen kon goed lezen en omdat boeken allemaal handgeschreven waren, had bijna niemand een boek. Dus als iemand een boek had en als deze persoon een beetje fatsoenlijk kon lezen, dan was hij of zij de voorlezer en waren de andere mensen de toehoorders.

Daarnaast waren er professionele voorlezers, die rondtrokken van stad naar stad en van kasteel naar kasteel om tegen betaling verhalen voor te lezen. Waarschijnlijk konden deze lezers ook zingen, een muziekinstrument bespelen, moppen tappen en jongleren. Deze rondtrekkende

artiësten werden sprookspreekers genoemd. De meeste verhalen die sprookspreekers ten gehore brachten waren vrij kort, maar het is zeker niet uit te sluiten dat ze ook langere verhalen voor hebben gedragen. Wie ten volle van *Lanceloet en het hert met de witte voet* wil genieten, zou het dus niet moeten lezen, maar moeten beluisteren. Het verhaal is immers bedoeld om naar te luisteren, je toont de schrijver en het verhaal het meeste respect door te luisteren.

De oorspronkelijke tekst in de linker kolom is samengesteld uit twee edities en hi-res scans:

1. W.J.A. Jonckbloet (ed.), *Roman van Lancelot, (XIIIe eeuw)*. Naar het (eenig-bekende) handschrift der Koninklijke Bibliotheek, op gezag van het gouvernement uitgegeven. 's-Gravenhage, 1846-1849. dl. 2, 151-157. Via https://www.dbnl.org/tekst/lan002roma01_01/lan002roma01_01_0080.php, https://www.dbnl.org/tekst/lan002roma01_01/lan002roma01_01_0081.php en https://www.dbnl.org/tekst/lan002roma01_01/lan002roma01_01_0082.php
2. Maartje Draak (ed.), *Lanceloet en het hert met de witte voet*. Martinus Nijhoff, Leiden 1984 via https://www.dbnl.org/tekst/lan003lanc01_01/
3. De Lancelot-compilatie is online digitaal in te zien: https://commons.wikimedia.org/wiki/Lancelotcompilatie_KB_129A10

Deze afbeelding is het begin van *Lanceloet en het hert met de witte voet*. Je ziet de hoofdletter D van de regel 'Davētūre v'tellet twarē'. Die streepjes en apostrofjes boven en bij de letters zijn afkortingstekens, zodat je moet lezen: 'Daventure vertellet twaren'. De tweede regel is: 'doe di he'n wech waren'. Een apostrofje bij een letter betekent meestal dat je 'er' moet toevoegen. Dus bij 've'tellet' lees je 'vertellet' en bij 'he'en' lees je 'heren'. Een streepje boven een klinker, betekent meestal dat je een n moet toevoegen, maar soms is het een m. Het eerste woord van de vijfde regel is 'Quā', hetgeen 'Quam' betekent. In diezelfde regel staat nog een afkorting: 'ioncfr?'.

Dat is geen vraagteken, maar een afkortingsteken dat in dit geval ‘ouwe’ betekent: ‘ioncfrouwe’. Het lezen van zo’n Middeleeuws manuscript is een aparte vaardigheid. Wie een Middeleeuws manuscript overtypt, maakt een editie (ook wel teksteditie genoemd). Een editie is dus een Middeleeuwse tekst in een voor ons leesbaar lettertype, inclusief de oplossingen van de afkortingen.

In de Middeleeuwen maakte men geen onderscheid tussen i en de j, en tussen de u en de v. Dat is lastig, vandaar dat de meeste mensen die een editie maken die letters moderniseren naar de spelling zoals wij die gewend zijn. Je ziet in de regel 5 in de editie hieronder dus niet ‘ioncfrouwe’ staan, maar ‘joncfrouwe’.

Wat verder opvalt, is dat er in de originele tekst geen leestekens gebruikt zijn. Geen punten, geen komma’s, geen vraagtekens, geen aanhalingstekens – niets! Die leestekens zijn wel toegevoegd in de tekst hieronder, want dat komt de leesbaarheid ten goede.

Soms staat er iets in de oorspronkelijke tekst hieronder tussen vierkante haken. Dit betekent dat de tekst daar weg is (het manuscript van de *Lanceloet-compilatie* is beschadigd en sommige bladzijdes zijn deels afgescheurd) en dat we moeten raden naar wat er gestaan zou kunnen hebben. Ik heb daar steeds de suggesties van Maartje Draak gevolgd en niet geprobeerd zelf met een oplossing te komen.

Ik heb *Lanceloet en het hert met de witte voet* regel voor regel vertaald. Dit betekent dat sommige zinnen een beetje krom zijn, maar dat je wel kunt begrijpen wat er in de oorspronkelijke tekst staat. Deze oorspronkelijke tekst is geschreven in het Middelnederlands en als je steeds de regels met elkaar vergelijkt, dan kun je deze ridderroman ook beschouwen als een kleine cursus Middelnederlands.

Bij het vertalen heb ik hulp gehad van drie al bestaande vertalingen:

1. Nico Koomen op <https://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl/>
2. H. Adema, in: *Lanceloet en het hert met de witte voet*. Uitgeverij Taal & Tekon, Leeuwarden 1994
3. Ingrid Biesheuvel, in: *De ridders van de Ronde Tafel. Arturverhalen uit de Lage Landen*. Athenaeum – Polak & Van Gennep, Amsterdam 2012, pp. 565-578

Voor de vertalingen van Adema en Biesheuvel zijn zeer de moeite waard om te lezen. Sterker nog: ze zijn beter dan mijn vertaling, maar ze zijn niet regel voor regel naast de Middelnederlandse tekst te leggen.

Ik wens je veel plezier met het lezen, voorlezen en/of beluisteren van *Lanceloet en het hert met de witte voet*.

Bas Jongenelen¹

---

¹ Ik dank Jos Houtsma zeer hartelijk voor zijn hulp en kritische blik.

Lanceloet en het hert met de witte voet

*Nu latic dese tale wesen,
 Ende sal vorward tellen nu
 Van ere joncfrouwen, dat secge ic u,
 Die boetscap brachte ins conincs hof
 Daer prijs an lach ende groten lof.*

Daventure vertellet, twaren,
 Doe di heren wech waren,
 Ende die hof gesceden was,
 Daer ic hier vore nu af las,
 Quam ene joncfrouwe gereden daer.
 Een wit hondekin liep haer naer,
 Ende tirst dat si int hof quam
 Ende si den coninc Artur vernam
 Sprac si na haer lans wise:
 ‘Dat u God lone van paradise,
 Die geweldech es alre sake.
 Her coninc, doet horen mine sprake:
 Hort nu mine aventure meest.
 In dit lant stoet een foreest
 Bi enen sconen gronen dale,
 Dat suldi nu bekinnen wale.
 Dit foreest es beloken al
 Tuscen twee berge in een dal;
 Daer ombe gaen hoge mure:
 Ic waent hem soude werden te sure
 Die met crachte in comen soude,
 Sonder tenen inde vanden woude,
 Daer een wiket staet herde clene.
 Te dire stat ende el ne gene
 Machmen in dat foreest comen,
 Eest alsict hebbe vernomen.
 Ende beneden op ene rivire
 Staet menech boem goet ende dire,
 Daert bi doet wesen soete.
 Een hert met enen witten vote
 Es meester vanden watere al
 Ende vanden foreeste dat staet int dal.
 Vort so bliken optie berge
 Die lyone groet alse dwerge,
 Die den hert alle wachten.
 Het doet daer quaet ieman vernachten:
 Nacht ende dach sijn si gegar;

*Nu laat ik dit verhaal liggen,
 en zal nu verder vertellen
 over een jonkvrouw, dat zeg ik u,
 die een bericht bracht in het koningshof,
 waar eer en grote lof mee te behalen viel.*

1 De geschiedenis vertelt, naar waarheid,
 toen de heren weg waren,
 en het hof uit elkaar gegaan was,
 zoals ik hiervoor vertelde,
 kwam daar een jonkvrouw gereden.
 Een wit hondje liep haar na,
 en zodra ze in het hof kwam
 en ze koning Arthur zag
 sprak ze naar haar lands wijze:
 10 ‘Dat God van de hemel u belonen,
 die macht heeft in alle zaken.
 Heer koning, sta toe mijn verhaal te horen:
 hoor nu goed mijn geschiedenis.
 In dit land staat een bos
 bij een mooi groen dal,
 dat zult u nu goed leren kennen.
 Dit bos is geheel omsloten
 tussen twee bergen in een dal;
 daaromheen staan hoge muren:
 20 ik denk het hem te zuur zou opbreken
 die er met kracht in probeert komen,
 behalve aan het ene eind van het woud,
 waar een erg klein deurtje staat.
 Op die plaats en nergens anders
 kan men in dat bos komen,
 als het is zoals ik het heb vernomen.
 En beneden bij een rivier
 staat menige goede en prachtige boom,
 waar het zoet is om bij te wezen.
 30 Een hert met een witte voet
 is meester van al het water
 en van het bos dat staat in het dal.
 Voorts zo bliken er op de bergen
 leeuwen zo groot als in een sprookje,
 die het hert alle bewaken.
 Het is kwaad om daar te overnachten:
 nacht en dag staan ze klaar;

Mi ware leet ware ic gespar
Jegen hen: si sijn soe fel,
Dat wanic weten harde wel.
Her coninc, gine hebt niet vernomen
Op wat saken ic hier ben comen.
Diegene die mi hier heft gesant,
Si es coninginne in haer lant,
Ende van menegen riddere vrouwe.
Ic daert wel nemen op mine trouwe
Dat si hevet in haer bedwanc
Drie coninge al sonder wanc,
Die gereet tharen dienste sijn.
Si es scoenre dan dat sonnescijn,
Beide van hude ende van hare:
Oec en werd nieman geware
Dorperheit an hare en twint.
Si es een utermaten scone kint,
Ende wel uten rike geboren.
Bi harre cronen heeft si gesworen
Dat si nembermer neme man,
En si die hare gebringen can
Vanden hert den witten voet.
Hine es te winne niet so goet:
So wie die den lyoen slaet,
Eer hi den hert oec gevaet
Hi moet di jacht en stic herden:
Hi saelt hem te sure laten werden.
Die daer nu varen woude,
Siet hier dit hondekin, datten soude
Leiden optie rechte slage
Int foreest, daer die hert lage
Ende inne wandelinghe es meest.’
Keye sprac: ‘Semmi di heiligeest,
Joncfrouwe, geeft mi dat hondekin,
Ic sal ember die gene sijn
Die varen sal alre eerst
Proven tgeval in dat foreest.’
Die joncfrouwe was blide ende vroe
Ende liet gene hondekin alsoe
Met Keyen bliven in dat hof.
Met bliscepen nam si orlof.
Des ander dages vele vroe
Eer die joncfrouwe daer quam alsoe
Soe was Keye te hove comen,
Want gi hebt wel hier vore vernomen
Dat hi qualike te hove was.

het zou me leed doen als ik vijandig was
tegen hen: ze sijn zo fel,
40 dat denk ik zeker te weten.
Heer koning, u heeft niet vernomen
voor welke kwestie ik hier ben gekomen.
Diegene die me hier heeft gezonden,
die is koningin in haar land,
en vrouwe van menige ridder.
Ik durf wel te stellen, op mijn erewoord,
dat ze onder haar regime heeft
drie onwankelbare koningen,
die gereed tot haar dienst sijn.
50 Ze is mooier dan de zonneschijn,
beide van huid en van haar:
ook werd niemand gewaar
boersheid aan haar, nog niet een beetje.
Ze is een uitermate mooie jonge vrouw,
en goed in hoge aanzien geboren.
Bij haar kroon heeft ze gezworen
dat ze nimmer een man neemt
tenzij die haar kan brengen
de witte voet van het hert.
60 Die is te niet zo makkelijk te verkrijgen:
zelfs wie de leeuw verslaat,
voordat hij het hert zelf vangt
hij moet de jacht een stuk verder vervolgen:
het zal hem allemaal zuur opbreken.
Wie daar nu heen zou willen gaan,
ziet hier dit hondje, dat hem zou
leiden op de correcte weg
in het bos, waar dat hert zich bevond
en het meestal rondwandelt.’
70 Keye sprac: ‘Zo helpe mij de Heilige Geest,
jonkvrouw, geef me dat hondje,
ik zal hoe dan ook diegene sijn
die allereerst op pad zal gaan,
om dat avontuur in het bos te beproeven.’
De jonkvrouw was blij en vrolijk
en liet dat hondje dus
met Keye bliven in dat hof.
Met blijdschap nam ze afscheid.
De volgende dag zeer vroeg
80 eer de jonkvrouw daar dus kwam
zo was Keye te hof gekomen,
want u heeft wel eerder vernomen
dat hij niet geliefd in het hof was.

Nu was hi versoent sijt seker das;
 Want sijn vrouwe die coninginne
 Haddem gemaect pays ende minne
 Jegen den coninc ende Waleweine.
 Dus es hi weder comen te pleine
 Ende heeft dat hondekin genomen,
 Ende des ander dages comen
 Daer hi messe heeft gehort. 90
 Daerna quam hi alsoe vort
 Dat hi hem wapende ende reet dane;
 Ende thondekin liep vor hem vast ane,
 Ende Keye volhden vaste naer.
 Die dach was scone ende claer,
 Die vogle songen in dat wout
 Ende optie eerde menechfout.
 Ende een lettel vore middach
 Keye doe ene rivire sach 100
 Die wide was ende bodemloes,
 Daer hi over moeste altoes
 Oft hi gedoen conde niet bat.
 Die hont en sochte geen gewat
 Ende vloech over alse een vogel.
 Keye kerde ombe den togel
 Ende reet weder thusward.
 Dat hondekijn swam onvervard
 Weder over dwater wijt.
 Tuscen hen tween was een strijt. 110
 Doe hi sach dat dede keer
 Doe werd Keyen therte seer,
 Welc sine onscout mochte sijn.
 Doe pensdi dat hi thondekin
 Met sinen swaerde soude slaen
 Ende seggen dat hem ware ontgaen.
 Al was Keye een deel verbolgen
 Hine condet niet achtervolgen.
 Als hi sijn ors nam metten sporen
 Liep dat hondekijn ember voren. 120
 Dit soe herdi alden dach
 Onthier ende hi die borch sach
 Daer Artur sijn hof hilt.
 Doe liet hi in sinen scilt
 Sijn hoeft jamberlike hangen.
 Her Walewein quam daer gegangen
 Grotelike houdende sijn spot.
 Keye sprac: ‘Soe hulpe mi God,
 In was henen niet verre

Nu was hij verzoend, wees daar zeker van,
 want zijn meesteres de koningin
 had voor hem vrede en liefde gesloten
 met de koning en Walewein.
 Dus is hij weer op ter plaatse gekomen
 en heeft dat hondje genomen,
 en is de volgende dag gekomen
 waar hij de mis heeft bijgewoond.
 Daarna ging hij aldus verder
 dat hij zich wapende en er vandaan reed;
 en het hondje liep snel voor hem uit,
 en Keye volgde hem snel achterna.
 De dag was mooi en helder,
 de vogels zongen in het woud
 en veelvuldig op het land.
 En iets voor de middag
 zag Keye toen een rivier 100
 die breed en bodemloos was,
 daar moest hij beslist over,
 iets beters kon hij niet doen.
 De hond zocht geen waadplaats
 en vloog er over als een vogel.
 Keye keerde de teugel om
 en reed weer huiswaarts.
 Dat hondje zwom onvervaard
 terug over het brede water.
 110 Tussen hen tweeën was een onenigheid.
 Toen hij zag dat het het nog een keer deed
 toen kreeg Keye pijn in zijn hart,
 welke verontschuldiging hij kon aanvoeren.
 Toen dachte hij dat hij het hondje
 met zijn zwaard zou doodslaan
 en zeggen dat het hem was ontgaan.
 Al was Keye voor een deel nogal boos
 hij kon het niet inhalen.
 Toen hij zijn paard de sporen gaf,
 120 liep dat hondje immer voor hem uit.
 Dit hield hij de hele dag vol
 tot waar hij de burcht zag
 waar Arthur zijn hof hield.
 Toen liet hij in zijn schild
 zijn hoofd jammerlijk hangen.
 Heer Walewein kwam daar gegaan
 ongenadig de spot drijvend.
 Keye sprac: ‘Zo help me God,
 ik was niet ver weg

Doe quam mi an, des benic erre, Ene siecheit harde groet. Doe moestic keren dor di noet; In dorste vorder varen niet, In wiste wat mi was gesciet.'	130	toen overkwam me, daar ben ik boos over, een erg grote ziekte. Toen moest ik keren door die nood; ik durfde niet verder te rijden, ik wist niet wat me was geschied.'
Nu latic van Keyen bliven Ende sal u van Lancelote scriven. Ons telt vort die aventure Dat Lancelot ter selver ure Int hof was onlange comen. Doe hi dese mare heeft vernomen	140	Nu laat ik het verhaal van Keye achter en zal voor u over Lanceloet schrijven. Ons vertelt voorts de geschiedenis dat Lanceloet op dat moment pas in het hof was gekomen. Toen hij dit bericht heeft vernomen sprak hij al kalm:
Sprac hi al onverbolgen: 'Bi mire trouwen, ic wille volgen Desen hondekine, sonder waen.' Sinen knape riep hi saen Ende dede sine wapine bringen daer naren, Ende haeste hem, als di wilde varen Bejagen prijs ende lof, Ende ruemde Arturs hof. Hi was vro ende blide.	150	'Bij mijn trouw, ik wil volgen dit hondje, zonder gekheid.' Zijn schildknaap riep hij meteen en liet zijn wapens brengen, en haastte zich, omdat hij weg wilde om prijs en lof te bejagen, en ging weg van Arthurs hof. Hij was vrolijk en blij. Nu was het in de tijd
Nu waest in dien tide Dat coren bloide op dat velt. Hi reet singende sinen telt, Niet te sere no niet te sachte. Sijn sin ende sine gedachte Wisten niet waer dat hi soude, Maer waer dat hondekin woude Lopen, dien volgede [hi saen], Dat horic secgen, [sonder waen]. Hine hilt wech [no strate daer]: Hi reet met gr[oter spoede naer].	160	dat het koren hoog stond op het veld. Hij reed zingend op een drafje, niet te snel en ook niet te zacht. Zijn zin en zijn gedachten wisten niet waar dat hij zou gaan, maar waar dat hondje ging lopen, dat volgde hij meteen, dat hoor ik zeggen, zonder gekheid. Hij hield zich niet aan wegen of straten: hij reed het met grote spoed achterna. Hij hield ook geen rust totdat hij het dal vond, waar hij kwam bij de rivier. Toen zag hij dat het hondje snel en zonder twijfel in het water sprong: toen volgde Lanceloet hem én gaf het paard de teugels.
Hine hilt en g[ene raste al] Onthier ende h[i vernam dat dal] Daer hi quam op [die riviere]. Doe sach hi dat [hondekin sciere] Int water spranc opp[enbaer]: Doe volgede Lanceloet [hem naer] Ende gaf den orsse to[gels gnoech]. Genindelike hi in sloe[ch], Ende reet over dwater [harde groet]. Doe soe beette Lanceloet	170	Dapper sprong hij erin, en reed door het zeer brede water. Toen daarna steeg Lanceloet neer in dat groene gras en wachtte totdat hij droog was hij en zijn paard ook, allebei. Toen verstelde hij zijn zadel
Neder in dat grone [gras] Ende beide dat hi dr[oge was] Hi ende sijn ors oec beide. Doe verleidi sijn gereide		

Ende sat op al onvervaard,		en steeg er onvervaard op,
Ende voer henen ten foreeste [ward].		en voer heen te bos waart.
Die wech was langer dan min [tale],		De weg was langer dan mijn verhaal,
Des mogedi mi geloven wal[e].		dat mag u me geloven zeker.
Dus reet hi vort ende vernam		Dus reed hij voort en zag
[Dat] foreest, daer hi gereden quam.	180	het bos, waar hij kwam gereden.
Eer hi int wiket conde comen		Eer hij in het deurtje kon komen
Hebbene die lione vernomen.		hebben de leeuwen hem waargenomen.
Met crachte hebben sine bestaen.		Met kracht hebben ze hem aangevallen.
Genindelijc werdi hem saen		Onmiddelijk weerde hij zich dapper
Optie lione met sinen swerde,		tegen de leeuwen met zijn zwaard,
Want hi haers sere begerde.		want hij was heel veel op ze.
Seven lione waren daer doe:		Zeven leeuwen waren daar toen:
Hord, ic mach u secgen hoe,		hoor, ik mag u zeggen hoe,
Wildi die redene daer af horen:		wilde u de reden daarvan horen:
Een riddere hadde geweest te voren,	190	een ridder was er geweest te voren,
Dire drie hadde geslegen doet.		die er drie had geslagen dood.
Hi werde hem als dijs hadde noet,		Hij verweerde zich uit alle macht,
Nochtan moesti tachterst sterven		nochtans moest hij tenslotte sterven
Ende sijns lives derven.		en zijn lijf derven.
In segt over waer niet vort,		Ik zeg het niet als echte waarheid,
Maer also alsict hebbe gehort		maar zoals ik het heb gehoord
Soe darict u vertellen wel.		zo durf ik het u wel te vertellen.
Lanceloet, die riddere snel,		Lanceloet, die ridder snel,
Sloech mengen slach optie lione,		sloeg menige slag op die leeuwen,
Die hem wreet waren ende cone,	200	die wreed tegen hem waren en koen,
Ende die hem niet en vermeden.		en die hem niet uit de weg gingen.
Onder hen quam hi daer gereden,		Hij reed daar op hen af,
Sere slaende ende met nide.		zeer slaande en met woede.
Doe ontfinc hi in wederside		Toen ontving hij aan weerszijde
Drie wonden groet ende wijt.		drie wonden groot en wijd.
Doe werd hem in nerst die strijt.		Toen werd hem de strijd in ernst.
Doe ginc hi hem met cracht weren;		Toen ging hij hem met kracht verweren;
Hi sach wel hine const ontberen		hij zag wel hij kon het niet nalaten,
Langer niet te sire eren.		niet langer met behoud van eer.
Hi was die niet conste keren	210	Hij kon niet meer omkeren
No vlien, daer hijs hadde noet.		of vluchten, hoewel dat nodig was.
Mettien sloech hire III doet.		Meteen sloeg hij er drie dood.
Die andere waren hem wreet		De anderen waren hem te wreed
Ende daden hem line ende leet,		en deden hem lijden en leed,
Ende leverden hem wiges gnoech		en leverden hem strijd genoeg
Onthier ende hise alle versloech.		totdat hij ze alle versloeg.
Doe si doet inden sande lagen		Toen ze dood in het zand lagen
Began hi sine wonden clagen.		begon hij pijn te krijgen door zijn wonden.
Doch dancti Gode sere das		Toch dankte hij God zeer daarvoor
[Dat hi] levende bleven was;	220	dat hij levend gebleven was;

[Jegen lio]ne harde wreet
[Daer hi lan]c vore street.
[Hadde hi ni]et so starc gewesen
[Hine hads nie]t mogen genesen.
[Hi ginc daer sij]n part stoet
[Ende sette i]nden stegereep den voet.
[Al was]hi gewont ende moede
[Hi g]incker op met groter spoede
[E]nde reet daerna int foreest.
[S]ijn ongemac was hem meest. 230
[H]i horde vanden vogle di lude.
[D]en roeke vanden soeten crude,
Dies daer vele was int wout
Maketde sine herte bout.
Hi reet weder ende vort:
Menege stemme heft hi gehort
Van voglen, die hem wel bequamen,
Ende sijns leets en deel benamen.
Hier ende ginder nam hi goem,
Ende onder enen groffels boem 240
Hi den hert doe licgen sach.
Nu hort wies Lanceloet doe plach:
Hi nam dat ors metten sporen.
Die hert saget ende liep voren,
Ende Lanceloet volgde hem naer,
Al was hi moede ende swaer.
Dat hondekijn liet nagaan;
Eer hijt wiste hattene gevaen.
Ende doent den hert hadde gevelt
Reet hi harder dan den telt, 250
Ende beette neder op dat gras.
Des wits voets hi girech was,
Ende snetene af met sinen swerde.
Doe viel hi neder an die eerde:
Hine conste doe gestaen niet.
Mettien hi enen riddere siet
Comen op een ors groet.
Doe so bat heme Lanceloet
Dat hi tote hem daer quame,
Ende hi den witten voet name, 260
Ende hi hem gelove daer op trouwe
Dat hine vore der joncfrouwen,
Ende hi hare oec secgen soude
Dat hi lage inden woude
Gewont wonderlike onsochte:
Hi soude comen so hi irst mochte;

tegen de erg wrede leeuwen
waartegen hij lang streed.
Was hij niet zo sterk geweest,
dan had hij het niet kunnen overleven.
Hij ging naar waar zijn paard stond
en zette zijn voet in de stijgbeugel.
Ook al was hij gewond en moe,
Hij besteeg het met grote spoed
en reed daarna het bos in.
Zijn leed zeer onder zijn kwetsuren.
Hij hoorde van de vogels het gezang
over de reuk van de zoete kruiden,
waarvan er veel waren in het woud;
het maakte zijn hart dapper.
Hij reed verder en verder:
menige stem heeft hij gehoord
van vogels, die hem sterkten,
en zijn leed voor een deel wegnamen.
Hier en ginder nam speurde hij,
en onder een kruidnagelboom
zag hij het hert toen liggen.
Nu hoort wat Lanceloet toen deed:
hij gaf het paard de sporen.
Het hert zag het en liep weg,
en Lanceloet volgde het na,
al was hij moe en gewond.
Dat hondje liet hem achter;
eer hij het wist had hij het hert gevangen.
En toen hij het hert had geveld
reed hij harder dan je kon tellen,
en steeg af op het gras.
Hij wilde de witte voet graag hebben,
en sneed die er af met zijn zwaard.
Toen viel hij neer op de aarde:
hij kon toen niet meer opstaan.
Meteen ziet hij een ridder
komen op een groot paard.
Toen zo verzocht Lanceloet hem
dat hij bij hem kwam,
en dat hij de witte voet nam,
en dat hij hem beloofde daar op zijn trouw
dat hij het naar de jonkvrouw zou brengen
en dat hij haar ook zeggen zou
dat hij in het woud lag,
uitzonderlijk zwaargewond;
hij zou komen zo gauw hij kon;

Ende si nembermer man ne name
 Vor dat hi tote hare quame.
 ‘Segt hare dat si wel doe
 Altoes, beide spade ende vroe. 270
 Ic heb mi gepient so sere
 Om die doget om die ere
 Die ic van hare hebbe gehort.’
 Mettien stac hi die hant vort
 Ende gaf den riddere den voet.
 Hem hadde geweest alse goet
 Haddine hem gegeven niet.

Dinc die sal sijn ende met gesciet
 Die moet ember ten inde comen.
 Alsi den voet heeft genomen 280
 Nam hi sijn swaerd ende Lancelote sloech
 Dat hijt qualike verdroech.
 Hi dede ene dorperlike daet,
 Hads gemogen wesen raet,
 Ende bejagede lettel ere;
 Hi vantene gewont ende wonden mere,
 Ende loende hem met quade goet,
 Alsmen heden dages doet
 Ende heft gedaen menechwarf.
 God, die nie en verstarf, 290
 Mote alle die bose scrinken,
 So dat si hen moten bedinken,
 Ende alle haer quaetheit laten,
 Ende werken bi rechter maten.
 Die riddere, die fel was harde sere,
 Doe hi gewont hadde den here,
 Soe dat hem dochte dat hi daerbi
 Sterven soude, doe voer hi
 Aldaer doe woende die coninginne.
 Hi was van herten ende van sinne 300
 Utermaten ende sere vroe
 Dat hem comen was alsoe;
 Hi waende doe wel here wesen.
 Maer eer die rime werd gelesen
 Soe sal hi ondervinden wel
 Oft hem iet beteren sal sijn spel.
 Wat hulpet dat ict lanc makede?
 Alse die riddere der borch nakede,
 Ende hi daer vore gereden quam,
 Een garsoen sijn ors nam 310
 Ende leidet daermens wale plach.

en ze nimmer een man zou nemen
 voordat hij tot haar kwam.
 ‘Zeg haar dat ze goed moet doen,
 altijd, zowel laat en vroeg.
 Ik heb me gepijnigd zo zeer
 wegens de deugd en wegens de eer
 die ik van haar heb gehoord.’
 Meteen stak hij de hand uit
 en gaf de ridder de voet.
 Het was voor hem beter geweest als
 hij het hem niet gegeven had.

Dingen die zullen zijn en die gebeuren
 moeten immer tot een einde komen.
 Toen hij de voet heeft aangenomen
 nam hij zijn zwaard en sloeg Lanceloet,
 die dat hij kwalijk verdroeg.
 Hij deed een boerse daad,
 (was er maar iets aan te doen geweest)
 en verwierf er weinig eer mee;
 hij vond hem gewond en verwondde extra,
 en loonde hem goed met kwaad,
 zoals men tegenwoordig doet
 en menigmaal heeft gedaan.
 God, die onsterfelijk is,
 moge alle boze mensen tegenhouden,
 zodat ze zich moeten bedenken,
 en al hun kwaadheid laten,
 en zich op correcte wijze gedragen.
 Die ridder, die heel erg gemeen was,
 toen hij de heer gewond had,
 zodat hij dacht dat hij daardoor
 sterven zou, toen voer hij
 waar toen de koningin woonde.
 Hij was van hart en van zin
 uitermate zeer blij
 dat het hem zo overkomen was;
 hij waande toen wel heer te wezen.
 Maar eer dit verhaal op rijm is uitgelezen
 zo zal hij ondervinden wel
 of zijn streek hem er beter op had gemaakt.
 Wat helpt het dat ik het lang maak?
 Toen die ridder de burcht naderde,
 en hij daarvoor gereden kwam,
 nam een knecht zijn paard
 en leidde het waar men het goed verzorgde.

Hoe blide hi was doe hi dit sach.
Selve ginc hi in die zale,
Daer hi was ontfangen wale
Van ridderen ende van joncfrouwen,
Diemen daer menege mochte scouwen.
Selve die joncfrouwe quam vort gegaen,
Dine wel daer wilde ontfaen
Om dat hi hare vremde was.
In enen boegaerd op dat gras 320
Ginc si doe entie riddere mede.
Nu hort wat hi doe dede.
'Joncfrouwe,' seithi, 'gi hebt gesworen
Vor hen allen die tuwen rike horen
Dat gi nembermer nemet man
En si die u gebringen can
Vanden herte den witten voet.
Nu sietene hier ende doet
Al uwen wille nu daer bi.
Ic wanne quite ende vri 330
Met minen swerde optie lyone,
Die mi fel waren ende cone.
Te rechte hebbic u gewonnen.
Alle die gene dies mi veronnen
Moten hebben quade aventure,
So sere es hi mi worden te sure.'
Doen dit die joncfrouwe verstoet
Si nam orlof ende opstoet,
Ende seide si wils hebben raet.
Mettien si in die camere gaet. 340
'Ellindech wijf. wats mi gesciet.
Nu ne an mi God der eren niet.
Wat eest dat men mi doet verstaen,
Wat hebbic arm wijf mesdaen
Jegen Gode onsen here?'
Si weende utermatene sere
Ende clagede doe haer ongeval.
'Here, es dit mine bede al,
Die ic oit bat spade ende vroe,
Dat mi Got [enen man] sinde toe 350
Daer ic vrolijk met leitde minen tijt?
Ic wane in die werelt wijt
En es nu so leeliken niet.
Wats mi arme nu gesciet.
Hine scient van gere groter daet,
Hi es so leelijc ende oec quaet.
Het doet mi ongeval, en trouwen.'

Hoe blij was hij toen hij dit zag!
Zelf ging hij in de zaal,
waar hij goed ontvangen werd
door ridders en door jonkvrouwen,
die men daar vele kon aanschouwen.
De jonkvrouw zelf kwam voort gegaan,
die hem daar wilde ontvangen,
maar hij kwam op haar wel vreemd over.
In een boomgaard op dat gras
ging ze toen, samen met de ridder.
Nu hoor wat hij toen deed.
'Jonkvrouw,' zei hij, 'u heeft gezworen
voor hen allen die tot uw rijk behoren
dat u nimmer neemt een man
tenzij een die u brengen kan
van het hert de witte voet.
Nu ziet het hier en doe
al uw wil nu daarbij.
Ik maakte het geheel en al los 330
met mijn zwaard tegen de leeuwen,
die me fel waren en koen.
Terecht heb ik u gewonnen.
Al degene die het me niet gunnen
moeten een kwaad lot ondergaan,
zo zeer heb ik van die voet het zuur gehad.'
Toen dit de jonkvrouw verstond
nam ze afscheid en stond ze op,
en zei ze dat ze er advies over wilde hebben.
Daarom ging ze in haar kamer. 340
'Ik, ellendige vrouw, wat is me geschied.
Nu gunt God mij geen eer.
Wat is het dat ik moet begrijpen?
Wat heb ik, arme vrouw, misdaan
tegen God Onze Heer?'
Ze weende uitermate zeer
en beklagde toen haar ongeval.
'Heer, is dit mijn bede al,
die ik ooit bad laat en vroeg,
dat me God een man zond 350
met wie ik vrolijk de tijd kan doorbrengen?
Ik meen er in de wereld wijd
en nu zo'n lelijke niet is.
Wat is mij, arme stakker, nu geschiedt?
Hij schijnt van geen grote verdienste,
hij is zo lelijk en ook kwaad.
Het brengt me ongeluk, echt waar.'

Mettien vernament die joncfrouwen Ende quamen tot hare gegaen, Doe sise wenende sagen, saen. 360 Si spraken doe alle an hare Wat si hadde en wat har ware? Si seide: 'Gi selet weten wel. Sagedi nu genen riddere fel, Dien ic soe wel dede ontfaen? Mi donct het es alsoe vergaen: Hi heeft hier bracht den witten voet: Ic bidde u dat gi wel doet Ende mi gevet goeden raet; Gi moget wel sien hoet mi staet.' 370 Ene joncfrouwe, die stont bi hare, Si seide: 'Joncfrouwen nu nemet ware, Onse raet en can gehelpen niet. Het ware goet datmen siet Ende men sinde om uwe man, Ende dat si u geraden dan; Dat donct mi alre best gedaen.' Die joncfrouwe seide doe saen: 'Ic wille sinden dan alte hant Om al mine ridders in min lant, 380 Dat si comen haestelike Alle die horen te minen rike; Daer ware sere hars te doene.'	Meteen hoorden het de jonkvrouwen en kwamen tot haar gegaan, toen ze haar wenend zagen, dadelijk. Ze vroegen haar toen allemaal wat ze had en wat er met haar was? Ze zei: 'U zal het weten. Zag u nu die gemene ridder, die ik zo goed liet ontvangen? Me lijkt het is zo vergaan: hij heeft hier de witte voet gebracht: ik bid u dat u verstandig doet en me goede raad geeft; u kunt wel zien hoe het me gaat.' Een jonkvrouw, die bij haar stond, zei: 'Jonkvrouw, besef nu goed, dat onze raad u niet kan helpen. Het was goed dat men ziet en dat men om uw mensen zond, en dat ze u dan raadgeven; dat lijkt me aller best gedaan.' De jonkvrouw zei toen gelijk: 'Ik wil dan onmiddellijke ontbieden al mijn ridders in mijn land, dat ze met haast komen allen die tot mijn rijk horen; omdat het voor hen noodzakelijk is.'
Daer quam doe menech ridder coene Ende oec menech jongeline Eer die sonne onderginc Ende des ander dages vele vroe. Ic horde secgen dat quamen doe .Lx. hondert niet min een, Die van hare hilden leen. 390 Daer quamen oec drie coninge gecroende Eer di sonne den dach verscoende, Ende met hen so menech man, Dat icse niet genomen ne can. Si beetten ende gingen in die zale. Die joncfrouwe ontfinse wale. Doe deetse die coninginne saen Int vrijthof te gadere gaen: Met hen die gene die si wouden, Ende die si waende dat haer souden 400 Geraden dbeste dat si consten; Ende die haer alles goeds onsten,	Daar kwam toen menige koene ridder en ook menige jongeling eer de zon onderging en de erg vroege volgende dag. Ik hoorde zeggen dat er toen kwamen zesduizend en niet eentje minder, die een leengoed van haar hadden. Daar kwamen ook drie gekroonde koningen eer de zon de dag mooi maakte, en met hen zo vele mannen, dat ik ze niet allemaal opnoemen kan. Ze stegen af en gingen in de zaal. De jonkvrouw ontving ze goed. Toen liet ze de koningin gelijk in de ommuurde tuin bij elkaar komen: met diegene die ze wou, en van wie ze meende dat haar zouden het beste konden adviseren; en die haar alle goeds gunden,

Ende die si oec getroude wel
Deet sire gaen, ende nieman el.
Met hen ginc si inden boegaert.
Die coninge spraken te harrewaerd;
Wat si gebode, ende wat si woude?
Si seide dat sijt hen secgen soude.
'Hier es comen nu tote mi
Een riddere, in weet wie hi si, 410
Ende heeft hier bracht den witten voet,
(Het heefter menech riddere goet
Sijn lijf daer ombe verloren).
Hi heeft mi geleit te voren
Dat hine met stride gewonnen heft.
Eest waer dat hi mi segt,
Sone gewinnic nembermere
Noch bliscap noch oec ere;
Hi es soe leelijc ende oec quaet.
Hier op willic hebben raet. 420
Al ware hi te manne gename,
Godweet, het ware onbetame
Dat hi u alre here soude sijn.'
Doe antwerde haer daer een coninc fijn:
'Joncfrouwe, u tale hebwi vernomen.
Men doe ons hare den ridder comen,
Ende alsoe wi horen sine tale
Soe selewi u geraden wale.'
Doe riepmen den riddere ende hi quam;
Ende done die joncfrouwe vernam 430
Begonste si te weenne sere
Ende seide: 'Willecome, here.'
Hi antwerde hare doe met sinne.
Ay hoe serech stont di coninginne.
Dat sine daer nie gesach
Dat was haerre herten en swaer slach.
Daer stont een coninc, die wel onste
Sire vrouwen, ende hi begonste
Den riddere saen te vragene doe
Op wat saken ende hoe 440
Hi te hove ware comen?
Alst die riddere hevet vernomen,
Hi seide: 'Here, in onse lant
Es menegen riddere wel becant,
Ende daer loept oec die niemare
Dat dese joncfrouwe alsulc ware,
Dat si niet huwen ne mochte,
En ware an dien, di haer brochte

en die ze ook vertrouwde
liet ze erin gaan, en niemand anders.
Met hen ging ze in de boomgaard.
de koningen vroegen haar
wat ze wenste, en wat ze wou?
Ze zei dat zij het hen zeggen zou.
'Hier is nu tot mij gekomen
een ridder, ik weet niet wie hij is,
en hij heeft hier gebracht de witte voet,
(het heeft er menig goede ridder
zijn lijf om verloren).
Hij heeft me gezegd te voren
dat hij het met strijd gewonnen heeft.
Is het waar wat hij me zegt,
zo win ik nimmermeer
noch blijdschap noch ook eer;
hij is zo lelijk en ook kwaad.
Hierover wil ik raad hebben.
Ook al was hij als man aangenaam,
God weet, het was onbetamelijk
dat hij uw aller heer zou zijn.'
Toen antwoordde haar een fijne koning:
'Jonkvrouw, uw verhaal hebben we gehoord.
Men laat ons hier de ridder komen,
en als we horen zijn verhaal
zo zullen we u goed adviseren.'
Toen riep men de ridder en hij kwam;
en toen de jonkvrouw hem zag
begon ze zeer te wenen
en zei: 'Welkom, heer.'
Hij antwoordde haar toen vriendelijk.
Ai hoe bedroefd stond de coningin.
Ze had hem liever nooit gezien;
dat was voor haar hart een zware slag.
Daar stond een koning, die welgezind was
zijn vrouwe, en hij begon
toen de ridder gelijk te vragen
voor welke zaken en hoe 440
hij te hof was gekomen?
Toen die ridder het heeft vernomen,
zei hij: 'Heer, in ons land
is menige ridder wel bekend,
en daar was ook het nieuws
dat het met deze jonkvrouw zo was,
dat ze niet huwen mocht,
tenzij met hem, die haar bracht

Vanden hert den witten voet.		van het hert de witte voet.
Mijn vader es een ridder goet	450	Mijn vader is een goede ridder
Ende hiet mi dat ic varen soude		en zei me dat ik moest gaan
Den hert jagen inden woude;		het hert jagen in het woud;
Des benic nu te hovede comen:		dus ben ik nu te hof gekomen:
Den hert hebbic sinen ganc benomen		het hert heb ik zijn gang benomen
Ende hebbe hier sinen voet brocht,		en heb hier zijn voet gebracht,
Dien menech riddere heft becocht.		die menig ridder duur is komen te staan.
Trecht daer af willic daer bi,		Terecht wil ik hebben wat mij toekomt,
Want hi te sure es worden mi.’		want het was ook zwaar voor mij.’
Doe die coninc dit verstoet,		Toen de koning dit begreep,
Pensde hi in sinen moet,	460	peinsde hij in zijn gemoed,
Dat wel waer mochte wesen.		dat het wel waar kon zijn.
Hi seide: ‘Joncfrouwe, hort na desen:		Hij zei: ‘Jonkvrouw, hoor hiernaar:
Onse raet ende onse macht		onze raad en onze macht
Dats datmen verste .xiiiij. nacht;		dat men het 14 nachten uitstelt,
In canre niet beters toe gesien.		ik kan er niets beters op verzinnen.
Hier binnen so mach vele gescien.’		Binnen die tijd kan er veel gebeuren.’
Den riddere doe evele behagede		Dat beviel de ridder toen slecht,
Datmen den verst so lange dagede;		dat men het zaak zo lang uitstelde;
Hi wiste wel dat hem quaet ware,		hij wist wel dat dit niet goed voor hem was,
Ende was daeromme te meer in vare.	470	en was daarom te meer bevreesd.
Die verste die moeste sijn alsoe.		Dat uitstellen dat moest zo zijn.
Dies was die joncfrouwe blide ende vroe.		Daarom was die jonkvrouw blij en vrolijk.
Sine liet geen hof scieden niet.		Zij liet dat hof niet uit elkaar gaan.
Dat si wilde ende dat si hiet		Dat ze wilde en dat ze zei
Dat was scire daer gedaen.		dat was snel daar gedaan.
Nu latic dese tale hier staen,		Nu laat ik dit verhaal hier rusten,
Ende late dese heren dus daer bliven,		en laat deze heren zo daar blijven,
Ende sal van Waleweine scriven.		en zal van Walewein schrijven.
Daventure doet ons cont,		Het verhaal doet ons kond,
Dat Walewein ter selver stont	480	dat Walewein terzelfder stond
Sere dochte dat Lanceloet		zeer vreesde dat Lanceloet
Ware nu in groter noet,		nu in grote nood was,
Om dat hi daer af niet vernam,		omdat hij niets van hem vernam,
Noch en gene boetscap quam.		en dat er geen bericht van hem kwam.
Hi was te Kardole binnen		Hij was te Carmeloet binnen
Met Arturs wive der coninginnen;		met Arthurs vrouw de koningin;
Ende die coninc hine was daer niet.		en de koning was daar niet.
Mettien hi enen knape siet,		Zodra hij een schildknaap zag
Tote hem riep hine doe saen.		riep hij hem direct bij zich.
Hi hietene om sijn ors gaen.	490	Hij beval hem om zijn paard te halen.
(Dit was eens mergens vroe.)		(Dit was een morgen vroeg.)
Men brachte hem sijn ors doe.		Men bracht hem toen zijn paard.
Hi sat doe op onvervaert,		Hij zat er toen onverschrokken op,

Maer hine wiste waerwart
Dat was dat hi varen soude.
Maer alset selve God woude
Reet hi onthier ende hi vernam
Dat hi vorden foreeste quam.
Daer sach hi licgen anden sande
Beide die voete ende die hande
Vanden ridders dire bleven doet.
Doe waendi dat ware Lanceloet.
Hi viel neder doe opt gras
Van rouwen die hi hadde das:
Hi dreef dat alre meeste seer
Dat man sal maken nembermeer,
Noch nie maketde daer te voren,
Omdat hi waende hebben verloren
Lancelote den riddere snel.
Sident vergout hijt wel.
Doen sat hi weder op sijn paert
Ende reet ten foreestewaerd
Om daer te siene hoet daer stoet.
Doe sach hi sinen geselle goet
Nederliggen daer int gras.
Here God, hoe blide hi doe was.
Hi beette ende weende sere
Ende seide: 'Lanceloet, geselle, here,
Segt, wie hevet u dit gedaen?'
Also Lanceloet dit hevet verstaen:
'Soe segt mi wie sidi dan?'
Walewein antwerde hem daer an:
'Here, Walewein es min name,
Dien herde leet es uwe mesquame.'
Doen her Lanceloet dat hoerde
Nu hort wat hi doe antworde:
'Walewein, live geselle goet,
Ic hadde gewonnen den witten voet
Optie felle lionne met crachte,
Die mi gewont hebben onsachte,
Also gi hier nu scouwen moget;
Doe quam hier en ridder sonder doget,
Dies ic wel doe werd geware.
Ic bat hem dat hi quame hare:
Hi deed doe ende quam te mi.
Ic seide doe: 'Edel riddere vri,
Ic bidde u, dat gi wel doet,
Ende voret desen witten voet
Aldaer die joncfrouwe nu si.'

500

510

520

530

maar hij wist niet waarheen
het was dat hij moest rijden.
Maar zoals God zelf wou
reed hij tot dat hij zag
dat hij bij het bos kwam.
Daar zag hij liggen op het zand
zowel de voeten als de handen
van de ridders die er dood gebleven waren.
Toen dacht hij dat het Lanceloet was.
Hij viel neer toen op het gras
van het verdriet dat hij daarvan had:
hij had zoveel verdriet
dat geen man ooit zal meemaken,
of eerder meegemaakt had,
omdat hij waende te hebben verloren
Lanceloet de snelle ridder snel.
Later zou Lanceloet het hem vergoeden.
Toen zat hij weer op zijn paard
en reed te bos waart
om daar te zien hoe het daar stond.
Toen zag hij zijn goede vriend
neerliggen daar in het gras.
Heer God, hoe blij hij toen was.
Hij steef af en weende zeer
en zei: 'Lanceloet, vriend, heer,
zeg het, wie heeft u dit gedaan?'
Toen Lanceloet dit heeft verstaan:
'Zo zeg het me, wie bent u dan?'
Walewein antwoordde hem daarop:
'Heer, Walewein is mijn naam,
die veel verdriet heeft om wat u miskwam.'
Toen heer Lanceloet dat hoorde,
nu hoor wat hij toen antwoordde:
'Walewein, lieve goede vriend,
ik had de witte voet gewonnen
op die felle leeuwen met kracht,
die me onzacht gewond hebben,
zoals u hier nu aanschouwen kan;
toen kwam hier een ridder zonder deugd,
zoals ik toen wel gewaar werd.
Ik bad hem dat hij hierheen kwam,
hij deed het toen en kwam tot mij.
Ik zei toen: 'Edele vrije ridder,
ik bid u, dat u goed doet,
en dat u deze witte voet brengt
naar waar die jonkvrouw nu is.'

<p>Doe hine hadde sloech hi mi Ende stac mede in minen lichame Met sinen swaerde te mire mesquame.’ Ende doe Walewein horde die sake Nam hine met groten gemake Ende setten vor hem op sijn gereide. Uten woude voren si beide. Doe hadde Walewein verhort Secgen dat daer ene port Over enen groten berch stoet, Daer een ersatere woende vroet. 550 Doe voerdi Lancelote aldare, Ende bat hem dat hijs name ware, Ende hine genase haestelike. Dadijt, hi souden maken rike. Ende Walewein wiesde den ersatere mere Ene const, die daertoe help wel sere. Ende hi sciet doe van Lancelote Ende voer met haesten herde grote, Daer die brullocht wesen soude. Lettel wiste ieman wat hi woude 560 Doen hi daer inder borch quam: Lettelgoet ieman ware nam Wie hi was, oft wat hi wilde; Daer was so menech ridder milde. Maer eer dat quam die avont Soe waest menegen riddere cont. Ende het was op dien dach comen, Dattie riddere soude hebben genomen Tenen wive die joncfrouwe: Dies was int hof doe groten rouwe 570 Van allen den genen die daer waren, Dat so verre was gevaren. Daer was een caplaen gereet: Die joncfrouwe quam, al wast haer leet, Om den riddere belof te doene. Mettien quam der Walewein die coene Ende vrachde daer doe oppenbare Wat manne dattie gene ware Die de joncfrouwe hebben soude? Die ridders vrachden wat hi woude? 580 ‘Wat ic wille?’ Doe sprac di quade: ‘Ic hebse gewonnen met rechter dade.’ ‘Wonstuse?’ ‘Jaic,’ seit hi, ‘en trouwen. ‘Du liges, dat sal di noch berouwen. Dune ontfars mi in die helle</p>	<p>Toen hij de voet had sloeg hij mij en stak bovendien in mijn lichaam met zijn zwaard tot mijn ongeluk.’ En toen Walewein deze zaak hoorde nam hij hem heel voorzichtig op en zette hem voor zich op zijn zadel. Uit het woud voeren ze beide. Toen had Walewein horen zeggen dat daar een stad lag, voorbij een grote berg, waar een wijze genezer woonde. 550 Toen voerde hij Lanceloet aldaar, en vroeg de arts dat hij het op zich nam, om hem snel te genezen. Deed hij dat, hij zou hem rijk maken. En Walewein leerde de genezer nog een geneesmiddel, dat zeer wel hielp. En hij scheidde toen van Lanceloet en voer met erg grote haast, naar waar de bruiloft zou zijn. Niemand wist wat hij wou, toen hij daar in de burcht kwam: vrijwel niemand had hem in de gaten, wie hij was, of wat hij wilde; daar waren zo menig aardige ridders. Maar eer dat de avond kwam zo was het menige ridder bekend. En het was op die dag gekomen, dat de ridder zou hebben nemen die jonkvrouw tot echtgenote: dus was in het hof toen veel verdriet van al diegenen die daar waren, dat het zo ver was gekomsen. 570 Daar was een kapelaan gereed: de jonkvrouw kwam, al was het haar leed, om de ridder trouw te beloven. Meteen kwam daar Walewein die koene en vroeg daar toen openbaar welke man dat diegene was die de jonkvrouw hebben zou? De ridder vroeg hem wat hij wou. 580 ‘Wat ik wil?’ Toen sprac de kwade ridder: ‘Ik heb haar gewonnen met rechte daad.’ ‘Won u haar?’ ‘Jawel!’ zei hij, ‘vertrouw me.’ ‘Dat liegt u, dat zal u nog berouwen. U ontsnapt me zelfs in de hel niet,</p>
---	--

Ic sal wreken minen geselle,
Die di op trouwe ende op goet
Gaf te vorne den witten voet;
Ende du daets dijns selfs onnere,
Want min geselle was gewont sere,
Ende du wondetsene meer daertoe.
Dies biedic hier den hanscoe,
Eest dattune daers ontfaen.’
Doe antwerde die riddere saen:
‘Du liges vulike alse een quaet.
In wiste noit van sulker daet
Alse gi mi hier tiet an.
Alse gijs berouwenesse hebt dan
Dan saelt wesen alte spade.’
Mettien so werd di camp gestade.
Echt soe sprac die riddere doe
Te Waleweine, ic segt u hoe:
‘In weet wat gi hebt vernomen,
Maer gi sijt an ene sotheit comen
Dat gi mi beroept, secgic u,
Van selker dinc alse gi spreect nu;
Soe hoe sore mede es gesciet,
Ic ne waers hier sculdech niet
Redene te houdene jegen u.
Het es so verre comen nu,
Dattie camp wesen moet.
Ic weet mi selve nu so goet,
Ende van deser dinc so claer,
Ic ontsie u niet een haer.’
Walewein die sprac sine doget:
‘Riddere, ontsiet mi, oft gi moget.
Dat wetic wel, dat gi mi niet
Van enen cleinen hare ontsiet;
Maer God weet, ic ontsie u min.
In weet oft doet min domme sin.
Hebdi doget, gi sultse vinden.
Ic soude mi node onderwinden
So hoger dinc, ic segt u twi:
En es om geen spel, dat donct mi,
Hets om dlijf ende om di ere.
In hadde hier nembermere
U met so hoger dine beseit,
In hadde wel die waerheit
Geweten, ende oec bi welker sake.’
Dus bleef daer harre tweer sprake.
Des was die joncfrouwe harde vroe

590 ik zal mijn vriend wreken,
die u ter goeder trouw
gaf tevoren de witte voet;
en u deed u zelf oneer,
want mijn vriend was zeer gewond,
en u verwondde hem meer daarbij.
Dus bied ik hier de handschoen,
als u hem durft aan te nemen.’
Toen antwoordde de ridder gelijk:
‘U liegt vuil zoals een crimineel.
Ik heb nog nooit van zo’n daad gehoord
zoals u mij hier aantijgt.
Als u berouw hebt dan,
dan zal het al te laat zijn.’
600 Meteen zo werd een kamp vastgesteld.
Opnieuw zo sprac die ridder toen
tot Walewein, ik zeg het u hoe:
‘Ik weet niet wat u hebt gehoord,
maar u bent met zotheid geslagen
dat u me beschuldigt zeg ik u,
van zulke dingen zoals u nu spreekt;
want wat er ook is gebeurd,
ik ben hier niet verplicht
verantwoording af te leggen bij u.
610 Het is zo ver gekomen nu,
dat het een strijdkamp wezen moet.
Ik weet van mezelf nu zo goed
dat ik onschuldig ben van deze kwestie,
ik vrees u niet een haar.’
Walewein die sprac met dapperheid:
‘Ridder, vrees me, als u kunt.
Dat weet ik wel, dat u me niet
een klein beetje vreest;
maar God weet, ik vrees u nog minder.
620 Ik weet niet of het door mijn domheid komt.
Heb moed, u zal het nodig hebben.
Ik zou niet graag ondernemen
zo’n belangrijk ding, ik zeg het u waarom:
het gaat niet om een spel, dat lijkt mij,
het gaat om leven en eer.
Ik had hier nimmer
tegen u zo’n zware beschuldiging geuit,
als ik niet de waarheid had
geweten, en ook de hele toedracht.’
630 Zo eindigde daar hun tweespraak.
Dus was de jonkvrouw erg blij

Ende alle die daer waren doe,
 Ende mede die haer waren hout.
 Ende Walewein, die riddere stout,
 Dede hem wapenen daer te hant:
 Sine coisen hi doe bant:
 Sinen halsberch scuddi ane,
 Die hem wel sat, na minen wane;
 Den wapenroc hire boven doet.
 Men brachte hem den helm goet,
 Die wel jegen slage mochte,
 So wat so menne gerochte,
 Jegen steke ende jegen slagen.
 Hine wilde des camps niet verdagen,
 Want doe hi al gewapent was
 Dedi bringen in dat gras
 Sijn ors, dat scone was ende groet.
 Hi seinde hem daer te deser noet.
 Wat hulpt dat icker vele af seide?
 Wel geatsemert warens beide:
 Daertoe waren si beide goet.
 Si daden een rikelijc gemoet,
 Ende si hen daer soe onderstaken,
 Dat harre beider scachte braken.
 Si vingden doe beide ten swerde,
 Want elkerlijc anderen geerde.
 Met nide si di swaerde verdrogen
 Ende grote slage daer met slogen,
 Manlijc op anderen mengen slach,
 Dat hem wonderde wie dat sach.
 Si vochten dus lange ende sere.
 Die joncfrouwe sprac: 'God onse here
 Moete Waleweine nu gestarken.'
 Men mochte daer sien di sparken
 Die ut haren helmen spranc:
 Si maecten daer groet geclanc,
 Daer ne was en geen verdrach:
 Si slogen menegen swaren slach.
 Wat hulpet dat ict lanc maecte?
 Walewein sloech doe ende geraecte
 Den riddere dat hi hem clovede
 Den helm ende al metten hovede,
 Dat hem tswaerd dorewoet
 Ten scouderen eert wederstoet.
 Daer was een gecrijs groet:
 Hi viel neder ende was doet.
 Men bantene an eens perts start,

en allen die daar toen waren,
 en bovendien die haar waren bijstonden.
 En Walewein, die dappere ridder,
 liet zich daar gelijk wapenen:
 zijn beenbedekking bond hij aan:
 zijn harnas trok hij aan,
 dat hem goed zat, naar ik meen;
 daaroverheen deed hij zijn wapenrok.
 640 Men bracht hem de goede helm,
 die goed tegen slagen kon,
 hoe men die ook raakte,
 tegen steken en tegen slagen.
 Hij wilde de strijdlkamp niet uitstellen,
 want toen hij geheel gewapend was
 liet hij in dat gras brengen
 zijn paard, dat mooi was en groot.
 Hij sloeg in deze kritieke situatie een kruisje.
 Waarom zou ik er veel van zeggen?
 650 Goed gewapend waren ze allebei:
 daarmee waren ze beiden goed.
 Ze deden een krachtige aanval,
 en ze staken elkaar zo hard,
 dat hun beider lansen braken.
 Ze trokken toen allebei hun zwaarden,
 want ze waren fel op elkaar.
 Met woede hieven ze hun zwaarden op
 en sloegen er grote slagen mee,
 mannelijk, de ene na de andere slag,
 660 zodat het ieder verbaasde die dat zag.
 Ze vochten zo lang en zeer.
 De jonkvrouw sprac: 'God Onze Heer
 moet Walewein nu kracht geven.'
 Men kon daar de vonken zien
 die uit hun helmen sprongen:
 ze maakten daar groot kabaal,
 daar was geen enkele rust:
 ze sloegen menige zware slag.
 Waarom zou ik het lang maken?
 670 Walewein sloeg toen en raakte
 de ridder zo dat hij hem kloofde
 de helm en met hoofd en al,
 zodat het zwaard hem doorboorde
 tot aan de schouders voordat het stopte.
 Daar was een groot gekrijs:
 hij viel neer en was dood.
 Men bond hem aan de staart van een paard,

Men sleiptene (hi waes wel waerd)		men sleepte hem (dat had hij wel verdiend),
Men sleiptene vord ende weder		men sleepte hem voort en weer
Te berge op, te dale neder.	680	de berg op, en neer naar het dal.
Aldus moten si alle bederven		Zo moet iedereen het vergaan
Die hen loesheden bewerven.		die zich bezighouden met valsheid.
Ic daert wel nemen op min trowe,		Ik durf wel te beweren op mijn erewoord,
Dat nu blide was die joncfrouwe		dat nu die jonkvrouw blij was
Ende alle die met hare waren.		en allen die met haar waren.
Walewein seide doe: 'Ic wille varen'		Walewein zei toen: 'Ik wil op pad.'
Besien wat sijn geselle dade.		Om te zien hoe het met zijn vriend gaat.
Die joncfrouwe seide: 'Het is te spade.		De jonkvrouw zei: 'Het is te laat.
Ne ware, ward u bequame,		Maar echt, als u het goed vindt,
Ic wiste nu gerne sinen name.'	690	zou ik nu graag zijn naam weten.'
Doe sprac weder die riddere snel:		Toen antwoordde de ridder dadelijk:
'Joncfrouwe, men magen nomen wel;		'Jonkvrouw, men mag hem zeker noemen;
Hi es die beste riddere die leeft		hij is de beste ridder die leeft
Ende die werelt binnen heft,		en die de wereld binnen heeft,
Ende die scoenste oec daer mede.'		en daarbij ook de knapste.'
Die joncfrouwe sprac: 'Al mine bede		De jonkvrouw sprac: 'Al mijn gebeden
Ne hebbic dan niet verloren,		heb ik dan niet verloren laten gaan,
Die ic hebbe gebeden hier voren.'		die ik heb gebeden hiervoor.'
'Joncfrouwe, hi hetet Lanceloet.		'Jonkvrouw, hij heet Lanceloet.
In sach noit sinen genoet	700	Ik zag nooit zijn gelijke
Van te doene grote daet.		in het verrichten van grootse daden.
Ic wiste gerne hoet met hem staet.'		Ik zou graag weten hoe het met hem gaat.'
Die joncfrouwe antwerde hem des:		De jonkvrouw antwoordde hem hierop:
'Ic secgu, riddere, wat nu es:		'Ik zeg u, ridder, wat nu te doen:
Gi sult doen uwes selfs ere		u zal u zelf eer betonen
Ende met mi bliven tramere;		en bij mij blijven vandaag;
Ende margen also di sonne opgaet,		en morgen als de zon opgaet,
Oft u so int herte staet,		als uw hart ernaar staat,
So vaert daer u geselle si.'		ga dan waar uw vriend is.'
Doen sprac die riddere vri:	710	Toen sprac die edele ridder:
'Joncfrouwe, ic sal doen u gebot.'		'Jonkvrouw, ik zal uw wens opvolgen.'
'Here,' seit si, 'dat lone u Got.'		'Heer,' zei ze, 'dat beloont u God.'
Doe was Walewein hovescelike		Toen werd Walewein hoffelijk
Ontfaen van menegen ridder rike.		ontvangen door menig machtige ridder.
Al die gene di waren dare		Al degene die daar waren
Namen sijns do grote ware.		schonken hem veel aandacht.
Alset opten etentijt quam		Toen het etenstijd werd
Die joncfrouwe Waleweine metter hant nam		nam jonkvrouw Walewein bij de hand
Ende dedene sitten neven hare.		en liet hem naast haar zitten.
Si nam sijns daer gode ware;	720	Ze zorgde daar goed voor hem;
Ende die daer dienden in di zale		en die daar dienden in de zaal
Plagen sijns daer harde wale.		bedienden hem daar zeer goed.
Doe dat eten was gedaen		Toen dat eten was gedaan

<p> Ende die riddere opgestaen Maecten si bliscap ende spel, Want hen allen voget wel. Nu hort wat die joncfrouwe doet. ‘Walewein,’ seitsi, ‘riddere goet, Ic weet wel gine wilt letten niet: Alse gi uwen geselle siet Quedten mi, des biddic u. Ic bevele u te Gode nu: In weet wanneer ic u mer sie; Ic biddu, dat u goet gescie, Dat gi met uwen geselle weset Onthier ende hi wel geneset, Ende gi met hem comet hier.’ Doe sprac Walewein, die ridder fier: ‘Joncfrouwe, dat salic doen al, Geeft mi God geluc ende geval.’ Doen dese tale was gedaen Ginc si in hare camere saen, Ende doen gingen die knapen Waleweine saen een bedde maken, Dat rikelijc was ende scone: Al hadde hi gedragen crone Tote Akers inden selven dage, So mochte hire wel, sonder sage, Op hebben gelegen harde wel. Een knape starc ende snel Brachte enen cuelc sidijn Ende orcussen purperijn; Een ander brachte daer gedregen Twe slapelakene niedwegen, Wit gevouden ende cleene, Daer noit man oec ne geene So goet met ogen ne sach, Alse daer Walewein doe op lach. Doe si op dat bedde waren gespreet, Brachte ene joncfrouwe daer gereet Een covertuer bespringet met goude, Die hi over hem hebben soude. Die al die werelt ware dorgaen Hine hadde negene so gedaen Vonden, bedi si was so goet: Tgesticte datter ane stoet Ne coste niet so lichtelike, Men priset vor een conincrike. Doe dat bedde was gereet </p>	<p> 730 740 750 760 </p>	<p> en de ridders waren opgestaan maakten ze blijdschap en spel, want zij allen hadden veel plezier. Nu hoor wat de jonkvrouw deed. ‘Walewein,’ zei ze, ‘goede ridder, ik weet wel dat u geen tijd wilt verliezen: als u uw vriend ziet groet hem namens mij, dat vraag ik u. Ik beveel u aan God nu: ik weet niet wanneer ik u weer zie; ik bid voor u, dat het u goed gaat, dat u met uw vriend kunt zijn totdat hij goed genezen is, en u met hem hierheen komt.’ Toen sprak Walewein, die fiere ridder: ‘Jonkvrouw, dat zal ik allemaal doen, als God geluk en voorspoed geeft.’ Toen dit gesprek was gedaan, ging ze direct naar haar kamer, en toen gingen de bedienden voor Walewein gelijk een bed maken, dat rijkelijk was en mooi: alsof hij de koning was van kruisvaardersfort St. Jean d’Acres, dan mocht hij wel, zonder leugen, hierop erg lekker gelegen hebben. Een sterke en snelle schildknaap bracht een zijden matras en een purperen oorkussen; een ander droeg daar binnen twee nieuwgewassen lakens, wit, gevouwen en fijngeweven, nog nooit een mens zag met eigen ogen zulk beddengoed, als waar Walewein toen op lag. Toen ze op dat bed waren gespreid, bracht een jonkvrouw daar dadelijk een deken bezaaid met gouddraad, die hij over zich heen zou trekken. Wie over de hele wereld was gereisd had nergens zo iets mooie gevonden, zo fraai was het: het borduurwerk dat erop gemaakt was kostte niet erg weinig, het had de waarde van een koninkrijk. Toen dat bed gereed was </p>
--	---	--

Een knape om Waleweine geet,
Dine slapen dede comen.
Doe hi dat bedde hadde vernomen
Soe rikelike ende soe goet,
Doe seide hi in sinen moet,
Dat hi noit daer ne quam
Daer hi so goet enech vernam.
Hi dede na dat hem was bewant
Ende ginc slapen althant.
Ende des marge[ns] herde vroe
Stont hi op ende nam orlof doe,
Ende sat met haesten op sijn paert
Ende voer te sinen geselle waerd.
Doe hi quam daer hine liet
En was hi wel genesen niet.
Al waest hem te doene swaer
Hi moeste na hem beiden daer
Onthier ende dat hem dochte
Dat hi wapine dragen mochte,
Oft noet ware ende te doene.
Doe dede Walewein die coene
Jegen den ersatere alsoe,
Dat hijs blide was ende vroe,
Ende hietse beide ter selver stont
Varen ende keren gesont.
Si saten op so dat si vernamen
Dat si beide ter borch quamen.
Men werd hens geware saen:
Die joncfrouwe quam jegen hen gegaen
Ende hietse wellecome wesen.
'Vrient,' seit si, 'sidi genesen?'
'Jaic, joncfrouwe, sonder wanc,
Des moet God hebben danc.'
Walewein sprac: 'Joncfrouwe goet,
Wat donct u best watmen doet?
Mijn geselle es comen nu,
Die hier gewonnen hevet u,
Dat hem worden es te sure;
Maer hine wilt op dese ure
Niet gehuwen, dat si u cont;
Hi willet u versten toter stont
Dat hi weder comet hier
Met sinen magen alse ridder fier;
Maer hi wilt dat gi dus blijft,
Ende dat gijs geen ongedout en drieft,
Al eest dat hi u dus laet.'

770 haalde een bediende Walewein,
en bracht hem naar de slaapplaats.
Toen hij dat bed had gezien
zo rijkelijk en zo goed,
toen zei hij in zijn gemoed,
dat hij nog nooit ergens was geweest
waar hij zo iets fraais had gezien.
Hij deed wat hem geadviseerd was
en ging gelijk slapen.
En 's morgens erg vroeg
780 stond hij op en nam afscheid toen,
en steeg met haast op zijn paard
en voer tot zijn vriend waart.
Toen hij kwam waar hij hem gelaten had
was hij niet goed genezen.
Het was voor Walewein zwaar om te doen,
dat hij daar op Lanceloet moest wachten
totdat Walewein dacht
dat Lanceloet weer wapens kon dragen,
voor als het nodig was om ze te gebruiken.
790 Toen beloonde die koene Walewein
de geneesheer op zo'n manier,
dat hij er blij en vrolijk van werd
en hij wenste hen beide terzelfder stond
een gezonde reis en terugkeer.
Ze reden totdat ze zagen
dat ze beiden bij de burcht kwamen.
Men werd hen meteen gewaar:
de jonkvrouw kwam hen tegemoet
en zei hen dat ze welkom waren.
800 'Vriend,' zei ze, 'ben je genezen?'
'Jazeker, jonkvrouw, zonder twijfel,
daarom moet God dank hebben.'
Walewein sprac: 'Goede Jonkvrouw,
wat lijkt u het beste om te doen?
mijn vriend is nu meegekomen,
die u gewonnen heeft,
dat hem duur is komen te staan,
maar hij wil op dit moment
niet trouwen, dat laat ik u weten;
810 hij wil het uitstellen tot een andere keer
dat hij hier weer komt
met zijn verwanten als een fiere ridder;
maar hij wil dat u daarmee akkoord gaat,
en dat het u geen verdriet doet,
al is het zo dat hij u dus verlaat.'

Die joncfrouwe, die haer wel gemaect
 Antwerde: 'Here, lude ende stille
 Benic greeet te sinen wille:
 Ic sal beiden, hoe dat oec si
 Also lange also sijn wile si;
 Ende oec salic na sinen rade
 Werken beide vroeck ende spade.'
 Dit behagede Lancelote wel,
 Want hi in nereste no in spel,
 Noch oec om lief, no om leet,
 Noch om gene dinc di hem overgeet,
 Noch om al die werelt oec mede
 En haddise niet genomen ter stede,
 Ende omder coninginnen wille,
 Die hi minde lude ende stille.
 Dit was hem die meeste sake.
 Men dede die heren wel te gemake:
 Daer was bliscap ende spel groet.
 Die coninginne ende oec Lanceloet
 Saten te gadere ende spraken daer.
 Hi bequam hare wel vorwaer.
 Si wilde, hebbic vernomen,
 Dattie brullocht ware volcomen;
 Maer si scaemde hare, dat secgic u,
 Dat sine eyschen soude nu.
 Dus bleven si twe dage daer,
 Ende des derdes dages daernaer
 Namen si orlof beide te samen,
 Ende reden so verre, dat si quamen
 Te Arturs hove te Karmeloet.
 Daer doen bliscap was wel groet
 Omdat si beide comen waren.
 Si telden hoe si hadden gevaren
 Den coninc ende der coninginnen.
 Des waren si blide in haren sinne
 Dat hen dus was vergaen.

*Nu latic hier af die tale staen,
 Ende sal u vertellen, alsict vernam,
 Hoe Torec irst ter werelt quam,
 Ende hoe hi daerna quam te hove
 Ende werd een riddere van grote love.*

De jonkvrouw, die zich goed hield,
 zei: 'Heer, met heel mijn ziel en zaligheid
 ben ik gereed tot zijn wil:
 ik zal wachten, hoe dat het ook zij
 en zo lang als hij wil;
 en ook zal ik naar zijn wensen
 handelen, zowel vroeg en laat.'
 Dit beviel Lanceloet wel,
 want in ernst noch in spel,
 noch om lief, noch om leed,
 noch om wat hem overkomt,
 noch om de hele wereld,
 had hij haar niet getrouwd daar,
 omwille van koningin Guinevere
 die hij liefhad met zijn hele ziel en zaligheid.
 Dit was voor hem de belangrijkste reden.
 Men maakte het de heren te gemak:
 er was blijdschap en gezellige spelen.
 De koningin en ook Lanceloet
 zaten tezamen en spraken daar.
 Hij beviel haar goed, snap je...
 Ze wilde, heb ik vernomen,
 dat het huwelijk werd voltrokken;
 maar ze schaamde zich, dat zeg ik u,
 dat ze hem nu zou opeisen.
 Dus bleven ze twee dagen daar,
 en op de derde dag daarna
 namen ze afscheid beide te samen,
 en ze reden zo ver, zodat ze kwamen
 te Arthurs hof te Carmeloet.
 Daar was toen zeer veel blijdschap
 omdat ze allebei teruggekomen waren.
 Ze vertelden wat ze hadden meegemaakt
 aan de koning en de koningin.
 Daarom waren ze blij in hun gemoed
 dat het voor hen goed was afgelopen.

*Nu laat ik vanaf hier dit verhaal liggen,
 en zal ik u vertellen, zoals ik het gehoord heb,
 hoe en waar Torec geboren werd,
 en hoe hij daarna kwam aan het hof
 en een beroemde ridder werd.*